

В.В. Гуцол здобувач Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського, фахівець відділу інноваційних технологій в освіті ВНАУ

О.О. Коваленко, к.техн.н., доцент кафедри економічної кібернетики, зав.відділом інноваційних технологій в освіті Вінницького національного аграрного університету

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ

Анотація. У статті показана необхідність використання інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців; розглянуті напрями використання інтерактивних технологій у сучасній професійній освіті.

Ключові слова: дистанційна освіта, інноваційні технології, методика навчання, комп'ютерні мережі.

Аннотация. В статье показана необходимость использования инновационных технологий в подготовке будущих специалистов; рассмотрены направления использования интерактивных технологий в современном профессиональном образовании.

Ключевые слова: дистанционное образование, инновационные технологии, методика обучения, компьютерные сети.

Annotation. The purpose of this article is basis expedience of application of integrative approach to technologies of studies in trade education. It is shown that through a didactics constituent it is possible to carry out integration of technologies of study. The author investigates the contents, forms and methods of modern creative teaching technologies and analyses pedagogical conditions of its realization.

Keywords: distinct learning, innovation technologies, pedagogical conditions, methods of professional training, computer network.

Актуальність. Активне впровадження інноваційних технологій дистанційного навчання стримується не стільки недостатністю технічних і програмних ресурсів, як інертністю професорсько-викладацького складу щодо формування контенту й активного використання інструментів дистанційної освіти. Нині актуальним питанням є комплексне формування науково-освітнього середовища, в якому будуть вирішені питання своєчасного доступу до інформації, швидкого пошуку, структуризації й візуалізації інформації.

Теоретичні, практичні й соціальні аспекти дистанційної освіти та побудови освітнього середовища в Україні розроблені недостатньо. Дистанційне навчання насправді є школою управління інтелектуальною працею, оскільки передбачає інтерактивну взаємодію студента із сукупним (викладачі плюс інші студенти) суб'єктом інформаційного середовища. Середовище стає одночасно предметом інтелектуальної діяльності та її суб'єктом. Середовище виступає засобом розширення свідомості й пам'яті людини та стає формою буття індивідуальної свідомості й пам'яті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед найбільш вагомих наукових праць, присвячених проблемам впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес ВНЗ в Україні, можна виділити П. Дмитренка, Р. Гуревича, М. Жалдака, В. Кухаренка, В. Олійника, Ю. Пасічника, С.Сазонова, О. Третьяка. В. Глушкова, М. Згуровського, М. Кейса, В. Левикіна, Г. Майера, В. Михайленка, О. Павлова, І. Сергієнка, В. Скурихіна, Б. Тальхайма, Д. Ходакова та ін. Треба зазначити, що останнім часом, у процесі побудови систем освітнього середовища вчені значну увагу приділяють методичному аспекту, розробці конкретних методик викладання й застосування сучасних інноваційних технологій. Практичною потребою у процесі організації підвищення кваліфікації викладачів щодо активного використання інформаційно-комп'ютерних технологій є комплексний підхід навчання, що містить наступні напрямки: вивчення нових інструментів інформаційних технологій, формування стандартних блоків навчального процесу, застосування інструментів соціальної мережі для розвитку творчої компоненти навчання, адаптація відомих інструментів під особливості конкретної навчальної дисципліни. Це зумовило актуальність представлених досліджень.

Мета статті – представити методику навчання інструменту освітнього середовища «Інтранет ВНАУ» для викладачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою методики є модель викладача в освітньому середовищі, побудована на основі відомих моделей [1] з

адаптацією під рівень розвитку освітнього середовища ВНАУ [2], що містить чотири блоки (рис. 1): інструменти освітнього середовища, стандартний контент навчальної дисципліни (навчальна картка), адаптація особливостей конкретної дисципліни, спільнота ВНАУ.

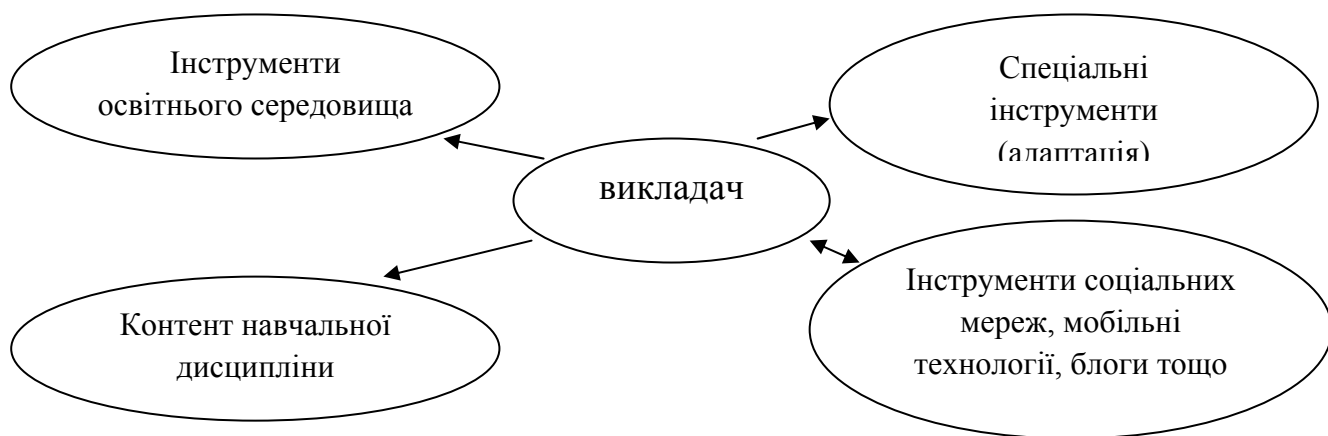

Рис. 1. Модель викладача в освітньому середовищі

Представлені чотири блоки дозволяють реалізувати: діяльнісне вивчення; набуття навичок роботи з інноваційними інструментами освітнього середовища; формування електронних стандартів щодо забезпечення навчальних дисциплін; адаптацію електронних можливостей під особливості навчальної дисципліни; врахування сучасних тенденцій розвитку інформаційних технологій та їх використання студентами. Потрібно відмітити, що автори методики поставили перед собою подвійне завдання – навчити викладачів користуватись освітнім середовищем та здійснювати навчання з елементами дистанційної освіти й використання відомих методик навчання викладачів дистанційній освіті [3].

До стандартних електронних матеріалів входять програма, навчальна програма, критерії оцінки за кредитно-модульною системою, методичні вказівки, тести тощо.

Такий підхід дозволить сформувати дійсно ефективне інформаційне середовище діалогів викладач-студент, студент-студент, викладач-викладач.

Освітнє середовище передбачає розвиток трьох видів технологій: кейс-технології, відео-аудіо-технології, мережевої технології, побудованої на використанні мережі Інтернет соціальними спільнотами [4].

Таким чином, передбачається навчання у вигляді взаємодії викладача-консультанта (тьютора) й студента. Саме викладач вносить емоційне забарвлення до процесу навчання, реалізує зворотний зв'язок і, у разі необхідності, корегує процес навчання студента.

Освітнє середовище ВНАУ, що є в першу чергу об'єктом навчання викладачів, реалізує філософію «педагогіки соціального конструкціонізму» й орієнтоване, насамперед, на організацію взаємодії між викладачем та студентами. Ідея навчальної мережі базується на використанні програми наскрізної комп'ютерної підготовки студентів, що полягає в системному застосуванні інформаційних технологій у основних загальноосвітніх і профілюючих курсах. Крім того, система дозволяє активізувати самостійну й науково-дослідну роботу студентів і викладачів.

Проект освітнього середовища університету розвивається з 1996 р. працівниками обчислювального центру ВНАУ за ідеологією, розробленою кафедрою економічної кібернетики.

Комп'ютерна мережа «Інтранет-ВНАУ» [2] є єдиною інтегрованою клієнт-серверною навчальною системою, де реалізовані функції дистанційного навчання й управління ВНЗ, що включають: управління навчальним процесом, облік знань, навчальної активності студентів, систему тестування знань «Тезаурус», навчальну клієнт-серверну програму WEB-бухгалтерія, соціальне науково-навчальне середовище університету.

Середовище включає викладацьку систему проектування власних навчальних засобів – «Персональний кабінет викладача», що дає можливість викладачам публікувати власні методичні матеріали для використання їх у навчальних картках дисциплін, у електронному репозиторії ВНАУ, робити напівавтоматичні публікації офіційних методичних і навчальних видань університету в електронній бібліотеці, користуватися електронними засобами

ведення кредитно-модульної системи обліку знань (модулі, теми, відомості, журнали оцінок...), створювати електронні навчальні картки предметів з рекомендованою методичною літературою, тести та гіперпосилання, WEB-конструктор тестів системи WEB-тезаурус, викладацьку систему ведення власної навчальної документації, потужну систему самопідготовки й тестування знань «Web-Тезаурус».

Інтегроване науково-освітнє консультативне середовище містить навчальну картку студента, електронні тести, скомпоновані методичні й електронні навчальні матеріали, бібліотечні ресурси, засоби спілкування, систему дистанційного навчання Moodle.

Таке інформаційне середовище потребує постійної підтримки методології й мотивації роботи викладачів і студентів. Для підвищення кваліфікації викладачів вибрана методика навчання, що включає чотири блоки:

1. Навчання основним інструментам середовища ВНАУ й формування масиву тестових завдань для дисциплін.
2. Створення й застосування презентацій у навчальному процесі та в інформаційному середовищі.
3. Створення дистанційних курсів навчальних дисциплін.
4. Створення електронних підручників.

Такий підхід дозволить викладачам навчитись працювати в середовищі через персональний кабінет викладача та підготувати електронні матеріали для студентів, приєднати їх до навчальних карток.

Крім того, перші тренінги дозволять чітко зрозуміти алгоритми роботи в середовищі та набути перших практичних навичок. Для їх закріплення й детального пояснення створено спеціальні блоги, будуть сформовані дистанційні курси, що містять текстові й візуальні пояснення щодо роботи.

Слід відмітити, що мотивація роботи викладачів включає в себе обов'язкове виконання – (сформовані накази та терміни щодо заповнення обов'язкових елементів) і творчу компоненту (конкурс на кращу презентацію, дистанційний курс, підручник, рейтинг викладача, кафедри).

Навчання включає в себе обов'язкові тренінги в комп'ютерному класі, індивідуальні консультації в онлайн та офлайн режимі, оцінку електронних матеріалів. Посвідчення щодо підвищення кваліфікації викладач отримує тільки після оцінки відповідного блоку. Результатом навчання є:

1. Заповнені анкети та навчальні картки. Сформовані тести.
2. Презентації до лекцій і практичних робіт.
3. Електронний дистанційний курс.
4. Електронний підручник.

Оцінку результатів здійснює спеціальна комісія університету. Постійно працююча спільнота ВНАУ дозволить підвищити рівень навчання викладачів і дозволить апробувати й адаптувати освітнє інформаційне середовище під вимоги викладача. Крім того, аналогічна адаптація здійснюється після закінчення семестру за результатами навчання студентів з електронними матеріалами.

Висновки. Отже, можна зробити висновки:

1. Методика навчання викладачів має містити елементи мотивації навчання й бути адаптованою під конкретні ситуації.
2. Викладачі навчаються не тільки інструментам освітнього середовища, а й адаптують запропоновані інструменти для конкретної дисципліни, цільової групи студентів.
3. Навчання викладачів має здійснюватись комплексно, використовуючи різноманітні інноваційні технології очного й дистанційного навчання.

Запропонована методика використовується в діяльності відділу інноваційних технологій у навчальному процесі ВНАУ. У подальших планах є створення дистанційних курсів, вебінарів та наукових дискусій застосування інноваційних технологій у практиці викладання навчальних дисциплін.

Література

1. Пустырь А.В. Понятие, модели и методологические принципы дистанционного образования [Електронний ресурс] / А.В. Пустырь. – Режим доступу : <http://www.gdenet.ru>
2. www.vsau.vin.ua

3. Кухаренко, В.М. Навчально – методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання [Електронний ресурс] / В.М. Кухаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – К., 2007. – Вип. 3. – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em3/content/07kvm1do.htm>.
4. Романов А.Н. Технология дистанционного обучения в системе заочного экономического образования / Романов А.Н., Торопцов В.С., Григорович Д.Б. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 303 с.